

VISUOMENĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS INSTITUCIJŲ (VSPI) VAIDMUO PROFESINĖS SVEIKATOS PRIEŽIŪROJE (PSP): GALIMYBIŲ TYRIMAS

Tiriamąjį darbo projektą

Projekto vadovė: Vida Juškelienė

Atsakingoji vykdytoja: Diana Dalmotienė

Konsultantas: Erikas Mačiūnas

Tyrimo vykdymo laikotarpis: 2025 m.

Tyrimo pagrindimas. Šiuo tyrimu siekiama sukurti žinias, ateityje padėsiančias vykdyti bendradarbiavimo plėtrą tarp Visuomenės sveikatos priežiūros institucijų (VSPI), įskaitant Higienos institutą (HI), savivaldybių Visuomenės sveikatos biurus (VSB) ir kt., taip pat tarp VSB ir jų teritorijoje esančių įmonių bei organizacijų, siekiant suformuoti integruotą požiūrį į darbuotojų profesinės sveikatos stiprinimą, planuoti ir įgyvendinti sveikatinimo priemones. Tikimasi, kad šios žinios padės užpildyti kai kurias profesinės sveikatos priežiūros paslaugų teikimo įmonių darbuotojams spragas, paskatins aktyvesnę VSPI komunikaciją, mokymąsi ir apsiskeitimą metodine medžiaga profesinės sveikatos klausimais.

VSB teritorijoje esančių įmonių darbuotojai yra lengvai pasiekiamos tikslinės grupės, o VSB bendruomenės principu vykdomos gyventojų sveikatos stiprinimo veiklos galėtų platesniu mastu įtraukti ir įmonių darbuotojus. Vadovaujantis HI tyrimų duomenimis, profesinės sveikatos paslaugų Lietuvos įmonėse teikimo apimtis – 14,6 proc., o įmonėse, turinčiose iki 99 darbuotojų – tik 4,4 proc. Tyrimų autoriai rekomendavo parengti modelį, kad savivaldybių visuomenės sveikatos biurų specialistai galėtų teikti besikreipiančioms labai mažoms ir mažoms įmonėms tam tikras profesinės sveikatos paslaugas, pavyzdžiui, vykdyti darbuotojų psichikos sveikatos stiprinimo ilgalaikę programą (ne vienkartinis renginys). Lietuvos VSB jau yra vykdydžiusios ir vykdo veiklą ir projektą, kuriose gali dalyvauti ir savivaldybės teritorijoje esančių įmonių darbo kolektyvų nariai. VSB tinklalapiuose pristatomos sveikatinimo priemonės, skirtos sveikos gyvensenos propagavimui (fiziniam aktyvumui, mitybai, psichoaktyvių medžiagų vartojimo prevencijai), sveikatos savistabai, profilaktiniams sveikatos patikrinimams ir kt., tačiau jos nėra tikslingai nukreiptos įmonių darbuotojų sveikatai ir gerovei didinti.

Tyrimo tikslas. Įvertinti VSPI (savivaldybių visuomenės sveikatos biurų, kitų institucijų) nuostatas ir galimybes dalyvauti Lietuvos įmonių darbuotojų profesinės sveikatos priežiūroje bei stiprinant darbuotojų sveikatą.

Tyrimo uždaviniai

1. Ištirti VSPI įdirbį ir pasirengimą dalyvauti teikiant profesinės sveikatos paslaugas ir vykdant sveikatos stiprinimą darbo vietose.

2. Nustatyti VSPI poreikį dėl HI Profesinės sveikatos centro metodinio vadovavimo bei priemonių, (metodinių priemonių, mokymo programų ir kt.), skirtų PSP paslaugų prieinamumo didinimui ir sveikatos stiprinimo paslaugų gerinimui.

Tyrimo metodika. Bus atliekamas kiekybinis ir kokybinis tyrimo fragmentai. Kiekybiniam tyrimui bus naudojamas tyrėjų parengtas klausimynas. Visų VSPI, sutikusių dalyvauti tyrime, vadovams bus išsiųsta elektroninė apklausos anketa, sukurta per „MS Forms“ platformą, su prašymu pasidalinti savo nuomone ir įdirbiu PSP paslaugų teikimo ir sveikatos stiprinimo darbo vietose klausimais.

Kokybiniame ekspertų tyrime bus kviečiami dalyvauti VSPI vadovai ar jų deleguoti atstovai. Diskusijos planas bus parengtas ir integruotas į specialiai šiam tyrimui parengtą vienkartinę mokymo programą (seminarą). Tyrimo duomenys bus renkami pasitelkiant fokusuotos diskusijų grupės (fokus grupės) metodą.

Laukiami rezultatai. Tikimasi, kad tyrimo rezultatai parodys VSPI nuostatas ir pasirengimą prisidėti prie darbuotojų sveikatos stiprinimo, atskleis galimybes, kaip VSB galėtų prisidėti prie jos teritorijoje esančių įmonių (ypač tų, kurioms nepriklauso PSP paslaugos) konsultavimo profesinės sveikatos stiprinimo klausimais, plėtoti darbuotojų švietimą bei kitas bendradarbiavimo formas, siekiant plačiau įtraukti įmones ir darbuotojus. Taip pat tikimasi, kad apsikeitimas žiniomis ir išvalgomis tarp VSPI padės geriau panaudoti bendrus išteklius, koordinuoti metodinių priemonių rengimą.

Numatoma parengti publikaciją „Visuomenės sveikatai“ ir Metodines rekomendacijas su pasiūlymais, skirtais SAM ir VSPI, dėl VSPI bendradarbiavimo formų, krypčių, specialistų kompetencijų didinimo, metodinių priemonių poreikio.

Daugiau informacijos gali suteikti Higienos instituto Profesinės ir aplinkos sveikatos centro Profesinės sveikatos skyriaus vyr. specialistė Diana Dalmotienė bei patarėja Vida Juškelienė, tel. nr. (370 5) 212 2589, el. paštas: diana.dalmotiene@hi.lt, vida.juskeliene@hi.lt.

